

Менеджмент

УДК 330.131.7: 631.15

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo>.

**Стратегічне управління ризиками в умовах економічної нестабільності
на підприємствах аграрного сектору економіки**

Світовий Олександр Михайлович

доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту,
Уманський національний університет,
Умань, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0675-559X>

Солом'яний Олександр Олегович

аспірант, Уманський національний університет,
Умань, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-9051-1035>

Прийнято: 05.05.2026 | Опубліковано: 25.05.2026

Анотація. Актуальність дослідження зумовлена потребою своєчасного реагування на зростаючою кількістю загроз сталому розвитку підприємств аграрного сектору економіки України, а також, з огляду на це, необхідністю удосконалення стратегічного управління ризиками. Розробка стратегії управління ризиками є важливим інструментом економічної стабільності та сталого розвитку підприємства у довгостроковій перспективі. **Метою дослідження** є пошук дієвих напрямів удосконалення стратегічного управління ризиками на основі глибокого аналізу сучасного його рівня та внесення інноваційних пропозицій щодо розробки дієвих стратегій управління ризиками. **Методи.** У дослідженні серед загальнонаукових методів були застосовані такі як:

аналізу і синтезу – для дослідження формування стратегії управління ризиками як одного цілого, після аналізу чинників та складових цього процесу; узагальнення – для виділення суттєвих властивостей ризиків і невизначеності для глибшого розуміння цих явищ. Також були використані і спеціальні методи дослідження, зокрема, абстрактно-логічний – для розуміння логіки формування міжгалузевих та внутрішньогалузевих зв'язків між підприємствами в умовах економічної нестабільності. Для розгляду сукупності відносин і зв'язків між елементами системи стратегічного управління ризиками був застосований системний підхід дослідження. **У результаті** дослідження обґрунтована необхідність модернізації існуючих бізнес-процесів та розробки нових на підприємствах аграрного сектору економіки в контексті мінімізації ризику. Удосконалено методичний підхід до послідовності етапів розробки і впровадження стратегії управління ризиками в аграрних підприємствах. Запропоновано систему заходів антикризового управління на підприємствах галузі. **У висновках** аргументовано доцільність регуляторної та фінансової підтримки держави сільськогосподарського виробництва в контексті захисту його від можливих загроз та для мінімізації ризиків. Доведено, що розробляючи стратегію управління ризиками на різних рівнях виробництва необхідно пропонувати систему інноваційних заходів. Зазначено, що переробка власної продукції в аграрних підприємствах та впровадження ресурсоощадних технологій значно збільшує величину доданої вартості, що в умовах економічної нестабільності може сприяти зменшенню ризиків.

Ключові слова: стратегія, управління ризиками, ресурсоощадні технології, аграрне підприємство, інновації.

**Strategic risk management in conditions of economic instability in enterprises of
the agricultural sector of the economy**

Oleksandr Svitovyi,

Doctor of Economics Sciences, Professor,
Professor of the Department of Management,
Uman National University, Uman, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0675-559X>

Oleksandr Solomianyi,

Postgraduate student, Uman National University, Uman, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-9051-1035>

Abstract. The relevance of the study is due to the need for a timely response to the growing number of threats to the sustainable development of enterprises in the agricultural sector of the economy of Ukraine, as well as, in view of this, the need to improve strategic risk management. The development of a risk management strategy is an important tool for economic stability and sustainable development of an enterprise in the long term. **The purpose of the study** is to find effective directions for improving strategic risk management based on a deep analysis of its current level and making innovative proposals for the development of effective risk management strategies. **Methods.** Among the general scientific methods used in the study were: analysis and synthesis - to study the formation of a risk management strategy as a whole, after analysing the factors and components of this process; generalization - to highlight the essential properties of risks and uncertainty for a deeper understanding of these phenomena. Special research methods were also used, in particular, abstract-logical - to understand the logic of the formation of inter-industry and intra-industry relations between enterprises in conditions of economic instability. A systems research approach was applied to consider the set of relationships and connections between the elements

of the strategic risk management system. **As a result of the study**, the need to modernize existing business processes and develop new ones at enterprises of the agricultural sector of the economy in the context of risk minimization was substantiated. The methodological approach to the sequence of stages of developing and implementing a risk management strategy in agricultural enterprises was improved. A system of anti-crisis management measures at enterprises of the industry was proposed.

The conclusions argue for the feasibility of regulatory and financial support of the state for agricultural production in the context of protecting it from possible threats and minimizing risks. It is proven that when developing a risk management strategy at the enterprise, industry or region level, first of all, it is necessary to pay attention to the innovativeness of the proposed measures. It is noted that the processing of own products at agricultural enterprises and the introduction of resource-saving technologies significantly increases the amount of added value, which in conditions of economic instability can contribute to reducing risks.

Keywords: strategy, risk management, resource-saving technologies, agricultural enterprise, innovation.

Постановка проблеми. Питання удосконалення стратегічного управління ризиками на підприємствах аграрного сектору в умовах сьогодення є досить актуальним, зважаючи на зростаючу невизначеність та тенденцію до погіршення безпеки сільськогосподарського виробництва. Економічна нестабільність, логістичні перешкоди щодо постачання ресурсів та збуту продукції, недостатність кадрового забезпечення, зростання цін на матеріальні ресурси спонукає менеджмент аграрних підприємств до вдосконалення виробничих процесів, запровадження ресурсощадних технологій, вдосконалення організації виробництва та оплати праці. Проте досягнути стабільного позитивного результату лише тактичними управлінськими рішеннями, на нашу думку, неможливо. Тому необхідно підприємствам розробляти власну стратегію

розвитку, і, обов'язково як її складову, стратегію управління ризиками, зважаючи на економічну нестабільність. Впроваджуючи стратегію управління ризиками, сільськогосподарське підприємство може забезпечити довгострокову конкурентоспроможність власного виробництва та необхідну фінансову стійкість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання удосконалення стратегічного управління ризиками в умовах економічної нестабільності, їх систематизації та мінімізації, визначення ключових ризиків, специфіки прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності розглядаються у працях багатьох науковців, зокрема науковці В. Бабенко та Т. Назарова зазначають, що антикризове управління для підприємств є важливою складовою стратегії в умовах економічної нестабільності та невизначеності. Початковим кроком у розробці антикризової стратегії, вважають вони, є комплексна оцінка ризиків. Також необхідний аналіз економічного оточення, внутрішніх процесів та зовнішніх факторів, які можуть впливати на діяльність підприємства, а також визначення ключових ризиків та їхні можливих наслідків. [1].

Вчені В.П. Решетило та Ю.В. Федотова зазначають, що ризик залежить від невизначеності – зменшення ризику можна досягти шляхом мінімізації невизначеності [2]. Крім того, чим більший ризик, за переконанням науковця П.Є. Матковського, тим більша віддача повинна бути за ризиковану інвестицію [3]. Дослідниця А.І. Капліна констатує, що невизначеність – це ситуація, коли інформації для ухвалення рішення або дуже мало, або вона дуже швидко змінюється. Тому у ситуації, пов'язаній із ризиком, вважає вона, результат подій теж невідомий. Але на відміну від невизначеності, ризики можна розрахувати. Якщо зібрати достатньо даних, невизначеність можна перетворити на ризик. [4].

Для ефективною реалізації стратегії управління ризиками, за переконанням дослідниці Г.Б. Мирошніченко, необхідна автоматизація процесів збору та обробки даних, що є важливим елементом підтримки ризик-менеджменту. Завдяки цьому підприємство здатне оперативно реагувати на зміни в

зовнішньому та внутрішньому середовищі, мінімізуючи потенційні негативні наслідки та максимізуючи можливості для досягнення стратегічних цілей [5]. Необхідно враховувати і такий фактор, наголошують дослідники В.Д. Козенкова та Д.Є. Козенков, як визнання непередбачуваності складних систем, де фокус зміщується з пошуку єдиного сценарію на готовність до множини варіантів розвитку подій [6]. Умови невизначеності, на переконання З.І. Галушки, підкреслюють важливість стратегії ще більше, оскільки вони створюють середовище, де прогнозування стає важчим, а ризики зростають. У таких умовах стратегія відіграє критичну роль і займає центральне місце [7].

Не менш важливим елементом у розробці стратегії управління ризиками, стверджують вчені, є правильний підбір методичного та методологічного забезпечення цього процесу. Дослідниця Г.О. Тарасова вважає розробку методичного та методологічного забезпечення з проведення антикризових заходів та заходів з підвищення конкурентоспроможності, що передбачає етапи розробки і заходи оптимізації виробничого процесу, основними заходами підприємства в умовах нестабільності [8]. Такої ж думки і дослідниця З.В. Юринець, яка стверджує, що для підвищення конкурентоспроможності підприємства потрібно розробляти та реалізовувати заходи, ефективні методи управління на підприємстві, організовувати процес управління ризиками, технічним капіталом, інноваційним потенціалом [9]. О.А. Дороніна та О.С. Трегубов справедливо стверджують, що стратегічне планування економічного розвитку регіонів України повинне базуватися на принципах адаптивності, диференціації та інноваційності. Необхідною при цьому є розробка інтегрованих підходів, які б враховували як поточні ризики, так і довгострокові перспективи. Зокрема, впровадження сучасних методів прогнозування, залучення іноземного капіталу та активізація міжрегіональної співпраці можуть стати основою для забезпечення стійкого розвитку у нестабільних умовах [10]. Необхідно також, на переконання дослідниці Ю.Г. Медяник, більше уваги звернути на внутрішні чинники, такі як корпоративна культура, рівень

управлінських компетенцій, інноваційна активність підприємства та здатність адаптуватися до змін, бо вони визначають успіх реалізації принципів сталого розвитку [11].

Уміння систематизувати ризики, враховуючи їх різноманіття, розробляючи карту ризиків, цілком може стати превентивним заходом у процесах передбачення та подолання наслідків ризикових явищ у бізнесі. Так, вважає дослідник І. Вербовський, при аналізі й оцінюванні ризиків має братися за основу такий базовий аналітичний метод, як «дерево рішень». Свою важливу роль має відігравати й набуття менеджерами навичок щодо відчуття потенційних і реальних змін, внутрішніх і зовнішніх факторів впливу, які можуть впливати на якість бізнесу, тобто аналізу чутливості бізнесу варто приділити відповідну увагу з боку менеджерів для ефективного управління бізнес-процесами [12]. Крім того, для забезпечення дієвого антикризового управління на рівні підприємств, потрібна державна підтримка та чіткий розподіл функцій державного управління. Вчені Я.М. Гадзало та Ю.Я. Лузан вважають, що необхідно уникати дублювання функції багатьох центральних органів державного управління з питань забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки, досягнути збалансованого взаємопов'язаного розвитку сільських економік і громад на регіональних рівнях [13]. Серед пріоритетних напрямків стабілізації розвитку аграрного сектору України в сучасних реаліях господарювання та забезпечення його конкурентних переваг в стратегічній перспективі, вчені Т.П. Добрунік та О.В. Кузнецова виділяють, зокрема, такі як відновлення спеціального пільгового режиму оподаткування ПДВ для аграрних виробників продукції рослинництва і тваринництва та забезпечення розвитку переробки сільськогосподарської продукції з метою зростання доданої вартості [14].

Дослідники С.Т. Пілецька, І.С. Ключ та Н.П. Білоус наголошують на тому, що для успішного формування стратегії необхідні три основні завдання: перше завдання полягає у формулюванні стратегічного бачення та місії підприємства;

друге завдання полягає у встановленні цілей; третє завдання включає розробку стратегії розвитку, яка є планом дій [15].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Наведені вище джерела свідчать про активний розвиток досліджень з проблем стратегічного управління ризиками, однак питання системного підходу до реалізації стратегії управління ризиками в умовах економічної нестабільності на підприємствах аграрного сектору економіки вивчено недостатньо і потребує подальших досліджень.

Запровадження новітніх ресурсощадних технологій разом із модернізацією бізнес-процесів буде сприяти більшій стійкості аграрних підприємств до кризових явищ. Переробка власної продукції значно збільшує величину доданої вартості, що в умовах економічної нестабільності може сприяти зменшенню ризиків.

Важливість системного підходу до реалізації стратегії управління ризиками в умовах економічної нестабільності полягає у тому, що він дозволяє врахувати та дослідити більшу кількість факторів ризику. За такого підходу можна запропонувати більш ефективну систему заходів антикризового управління на сільськогосподарських підприємствах.

В процесі розробки стратегії управління ризиками на рівні підприємства, галузі чи регіону, в першу чергу, потрібно звернути увагу на інноваційність пропонованих заходів. Інвестування інвестиційної діяльності, а також цифрової трансформації, є одним із ключових чинників, які підвищують конкурентоспроможність аграрного виробництва.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження напрямів удосконалення стратегічного управління ризиками в умовах економічної нестабільності на підприємствах аграрного сектору економіки.

Для досягнення дослідницької мети поставлено такі завдання:

1. Проаналізувати сучасний рівень стратегічного управління ризиками на підприємствах аграрного сектору економіки.
2. Обґрунтувати необхідність модернізації існуючих бізнес-процесів та розробки нових в контексті мінімізації ризику.
3. Удосконалити системний підхід до методики розробки і впровадження стратегії управління ризиками в аграрних підприємствах.
4. Запропонувати дієву систему заходів антикризового управління.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сільськогосподарське виробництво в Україні є однією із провідних галузей економіки, яка забезпечує населення продуктами харчування, інші галузі якісною сировиною та вносить вагомий внесок у вітчизняний експорт. Ризики аграрного виробництва як у світі, так і в нашій країні досить високі. Факторів, які викликають такі ризики, теж досить багато. Нинішня економічна та політична нестабільність у світі, неспровокована російська військова агресія проти нашої країни додали таких дестабілізуючих факторів. Ці фактори ризику потрібно враховувати в управлінні сільськогосподарськими підприємствами для їх сталого розвитку.

Мінімізація ризиків, стверджує дослідниця А.В. Ханенко, є важливою складовою управління ризиками в будь-якому проєкті чи бізнесі та вимагає системного підходу до планування, врахування ринкових і технологічних трендів, а також ретельного аналізу потенційних загроз та розробки стратегій їхнього уникнення [16, с. 74]. Ми, погоджуючись із таким твердженнями, наголошуємо на тому, що системний підхід до аналізу потенційних загроз повинен базуватися на глибоких знаннях про можливості конкретного виробництва та ринки збуту. Більше знань – менше невизначеності, а, відповідно, і менше ризику. Отже, необхідно удосконалювати управління бізнес-процесами з метою модернізації існуючих бізнес-процесів та розробка нових в контексті мінімізації ризику. Розробка стратегії управління ризиками є важливим інструментом стабільного розвитку підприємства.

Практики стратегічного управління ризиками та принципи теорії високої надійності слід розглядати, стверджує дослідник М.С. Савельєв, як взаємодоповнюючі компоненти процесу підвищення кризостійкості. Стратегічне управління ризиками дозволяє зменшити можливі ризики, які негативно впливають на процес досягнення цілей, а теорія високої надійності відповідає за роботу організацій в орієнтованих на безпеку обставинах [17, , с. 60]. Тобто, можна констатувати, що елементи теорії високої надійності можна застосувати як важливий елемент в методичному підході до розробки стратегії управління ризиками.

Важливим етапом методичного підходу впровадження стратегії управління ризиками, вказує дослідниця Н.М. Носач, є аналіз ефективності заходів управління ризиками. Цей етап передбачає оцінку результативності застосованих методів на основі ключових показників діяльності підприємства. Результати такого аналізу можуть використовуватися для коригування стратегії управління ризиками та впровадження нових, більш ефективних методів [18, с. 72]. В табл. 1 представлений методичний підхід та послідовність етапів розробки й впровадження стратегії управління ризиками в аграрних підприємствах.

Таблиця 1

Методичний підхід, запропонований до розробки і впровадження стратегії управління ризиками в аграрних підприємствах

1 етап	Ідентифікація можливих ризиків, їх джерел та факторів (причини або рушійні сили, які породжують ризиковані процеси; конкретні складові елементи факторів)
2 етап	Оцінка ризиків
3 етап	Оцінка виробничого та фінансового потенціалу та можливостей підприємства щодо мінімізації ризиків
4 етап	Розробка методів реагування (страхування, диверсифікація, технологічні інновації тощо)
5 етап	Модернізація існуючих бізнес-процесів та розробка нових в контексті мінімізації ризику
6 етап	Розробка стратегії управління ризиками
7 етап	Впровадження стратегії управління ризиками
8 етап	Аналіз ефективності заходів управління ризиками

9 етап	Прийняття управлінських рішень за результатами аналізу ефективності заходів управління ризиками за кожною стадією реалізації виконання стратегії
--------	--

Джерело: сформовано та доповнено авторами за [18, 19].

В Україні розпорядженням Кабінету Міністрів України прийнята «Стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках», де серед основних напрямів її впровадження передбачено, що страховий захист від сільськогосподарських та фінансових ризиків, а також адресні консультації будуть найважливішими елементами для досягнення підвищення продуктивності [20]. Тобто, політика держави сприяє розвитку сільськогосподарського виробництва, зокрема шляхом страхового захисту від можливих ризиків. Це допоможе, на нашу думку, аграрним підприємствам у розробці дієвої стратегії управління ризиками, опираючись на гарантії держави.

Для успішної діяльності, вважає дослідниця Г.В. Демченко, компанії повинні розробляти ефективні стратегії управління ризиками та мінімізувати їхній вплив на бізнес. Таке управління вимагає комплексного підходу, що включає постійний моніторинг і оцінку потенційних загроз, розробку стратегій реагування та адаптації, а також використання новітніх технологій для підвищення стійкості і ефективності глобальних ланцюгів постачання. Науковиця наголошує, що розробка стратегії управління ризиками – це не одноразова дія, а безперервний процес, який вимагає постійної уваги та адаптації [21]. Іншими словами, долаючи тактичні виклики та проблеми, необхідно думати про перспективу, розробляти стратегії розвитку, у тому числі удосконалювати стратегічне управління ризиками. Також зазначимо, що доцільно було б розробляти стратегії управління ризиками і на рівні регіонів країни, щоб консолідувати зусилля підприємств різних галузей економіки і цьому напрямку. Це дасть можливість уникнути або значно зменшити ризики, пов'язані з інтеграційними процесами.

На основі систематизації та аналізу ризиків дослідник Д. О. Козловський виокремлює, як один із основних стратегічних напрямів розвитку аграрного

сектору, інноваційний розвиток та цифровізацію [22, с. 210]. Стратегічну роль в житті суспільства стали відігравати галузі, вважає науковиця В.В. Скрипник, які базуються на так званих високих інноваційних технологіях, а також галузі, що першочергово задовольняють потреби людей. Зазначені проблеми розвитку аграрного підприємництва в Україні обумовлені переходом економіки на якісно новий – інноваційний тип розвитку. Досвід розвинених країн свідчить, що досягнення високої якості життя і певного рівня споживання можливе лише на засадах інноваційного розвитку економіки країни в цілому [23, с. 20]. Погоджуючись із дослідниками, можна констатувати, що розробляючи стратегію управління ризиками, потрібно одночасно створювати інноваційні програми розвитку. Основні антикризові заходи, які пропонуються для сільськогосподарських підприємств показані на рис. 1.

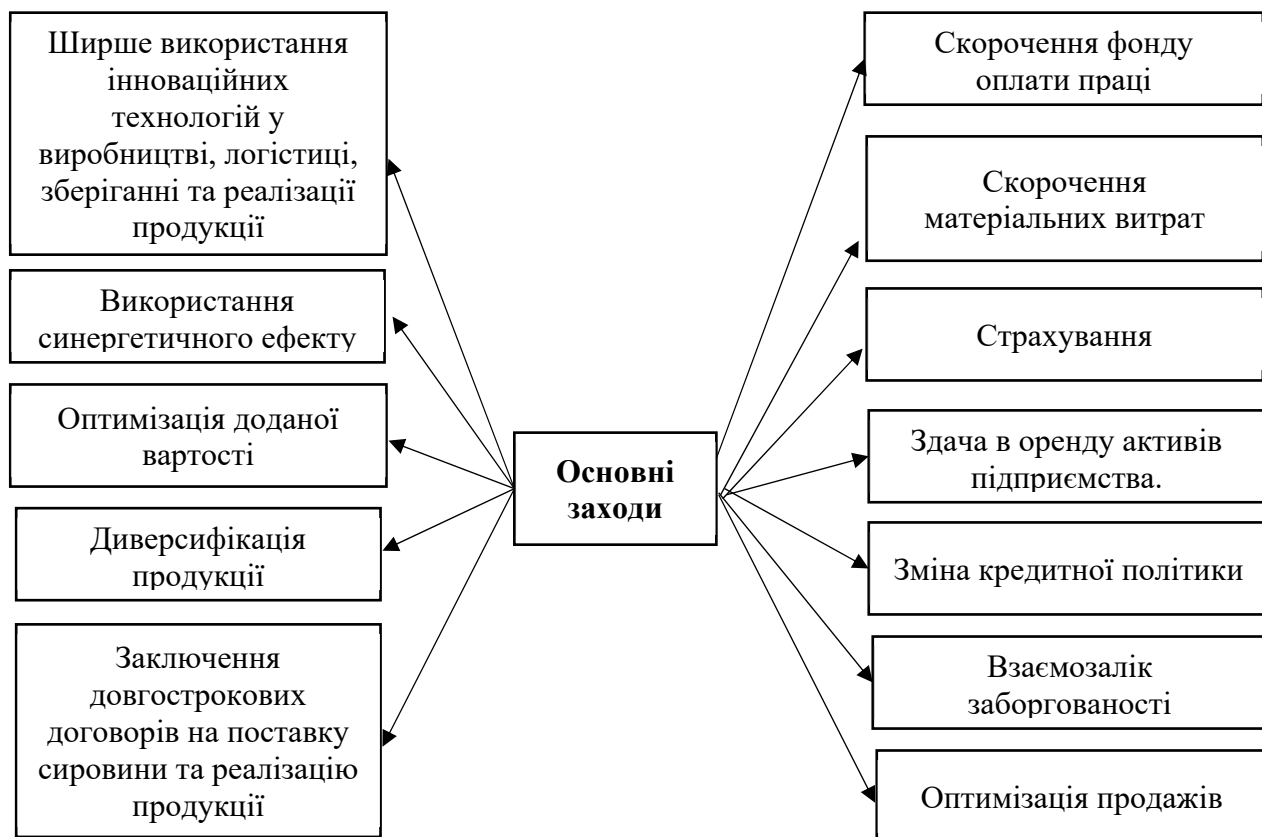

Рис. 1. Основні заходи антикризового управління на сільськогосподарських підприємствах

Джерело: сформовано та доповнено авторами за [8].

У сучасних умовах господарювання в Україні склалася практика, зазначають дослідники, що більшість грошової маси, що утворилася на всіх етапах переробки та реалізації сільгосппродукції, осідає у компаній, що надають послуги з упаковки, зберігання, транспортування та збуту товару [24, с. 221]. Тому важливо на сільськогосподарських підприємствах розвивати переробку власної продукції.

Внаслідок неефективного використання сільськогосподарських земель і несвоєчасного контролю за їх використанням, наголошують дослідники І.Ф. Баланюк та Т.Л. Кузьмін, виникають негативні процеси, які посилюються в умовах сучасних кризових явищ, а саме: тривала відсутність реального власника, помилкова стратегія максимального залучення земель до обробітку, недосконала технологія обробітку землі та виробництва сільськогосподарської продукції, застаріла техніка, невважена цінова політика, недотримання науково-обґрунтованих систем ведення землеробства, недотримання сівозмін [25, с. 81]. Вказані негативні процеси у переважній своїй більшості мають місце у невеликих сільськогосподарських підприємствах та в особистих селянських господарствах, які через нестачу оборотних коштів змушені порушувати сівозміни та технології обробітку землі. Такі підприємства намагаються вирощуючи тільки високоприбуткові культури, що призводить до значного погіршення якості сільськогосподарських земель. А також, внаслідок порушення технологій через відсутність відповідної системи машин, мають низьку врожаї, що збільшує ризики виробництва.

Висновки. Отже, дослідивши сучасний стан стратегічного управління ризиками на підприємствах аграрного сектору, можна констатувати, що системний підхід до аналізу потенційних загроз повинен базуватися на глибоких знаннях про можливості конкретного виробництва та ринки збуту у всій їхній багатоваріантності. Також обґрунтована важливість правильного підбору методичного та методологічного забезпечення при розробці стратегії управління ризиками. Доведено, що розробка стратегії управління ризиками є важливим

інструментом цілеспрямованого економічного розвитку підприємства. В процесі дослідження визначено, що інноваційність у розробці стратегії управління ризиками на рівні підприємства, галузі чи регіону, є одним із головних факторів успіху. Удосконалено методичний підхід до розробки й впровадження стратегії управління ризиками, що може стати ефективним способом, який значно прискорить досягнення очікуваного результату. Після глибокого аналізу причин кризових явищ аграрного виробництва запропонована система заходів антикризового управління в сільськогосподарських підприємствах. Посилаючись на отримані результати, поставлені завдання виконані, а мета дослідження була досягнута.

Перспективи подальших розвідок за темою дослідження полягають у розширенні інструментарію системного підходу до стратегічне управління ризиками.

Список використаних джерел

1. Бабенко В., Назарова Т. Стратегії і інструменти оцінки ризиків управління підприємством в кризових умовах. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. Vol. 3. No. 4. 2024. P. 9–16. DOI: <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20240304.02>
2. Решетило В.П., Федотова Ю.В. Невизначеність та ризик: співвідношення понять та специфіка прийняття рішень. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2020. Вип. 3(77)-2. С. 149–154. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2020-3-41>
3. Матковський П.Є. Модернізація сільськогосподарських підприємств : монографія. Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника», 2019. 400 с.
4. Капліна А.І. Прийняття ризикованих рішень в умовах невизначеності. *Агросвіт*. 2024. № 22. С. 94–97. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.22.94>

5. Мирошниченко Г.Б. Стратегії управління ризиками підприємницьких структур. *Наукові праці ДонНТУ. Серія: економічна*. 2024. №2(30). С. 4–11. DOI: [http://doi.org/10.31474/1680-0044-2024-2\(30\)-4-10](http://doi.org/10.31474/1680-0044-2024-2(30)-4-10)
6. Козенкова В.Д., Козенков Д.Є. Моделювання траєкторій стратегічного виживання підприємств в умовах нелінійного середовища. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2026. № 1. С. 173–184. DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/93.173>
7. Галушка З.І. Як формувати стратегії в умовах невизначеності? *Modern Economics*. 2024. № 44. С. 47–52. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V44\(2024\)-07](https://doi.org/10.31521/modecon.V44(2024)-07)
8. Тарасова Г.О. Методи управління підприємством в умовах економічної нестабільності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Вип. 5. С. 167–170. URL: http://visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/5_2015ua/38.pdf (дата звернення: 05.05.2026)
9. Юринець З.В. Формування інноваційних стратегій: теорія, методологія, практика : монографія. Львів: СПОЛОМ, 2016. 412 с. URL: <https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/07/monohrafiia.pdf> (дата звернення: 05.05.2026).
10. Дороніна О.А., Трегубов О.С. Стратегічне планування розвитку економічного простору регіонів України в умовах нестабільності. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 68. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-172>
11. Медяник Ю.Г. Принципи управління сталим розвитком підприємства як стратегічний орієнтир підвищення його конкурентоспроможності. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2025. № 4(3). С. 111–125. DOI: <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20250403.12>
12. Вербовський І. Стратегічне управління в умовах ризику та невизначеності. *Економіка. Управління. Інновації*. 2024. Вип. №1(34). DOI: [https://doi.org/10.35433/ISSN2410-3748-2024-1\(34\)-8](https://doi.org/10.35433/ISSN2410-3748-2024-1(34)-8)

13. Гадзало Я.М., Лузан Ю.Я. Розвиток аграрного сектору економіки України в умовах євроінтеграції. *Економіка АПК*. 2021. № 8. С. 6–17. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202108006>
14. Добрунік Т.П., Кузнецова О.В. Проблеми і напрямки розвитку аграрного сектору України в умовах економічної нестабільності. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 42. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-25>
15. Пілецька С.Т., Ключ І.С., Білоус Н.П. Особливості формування стратегії розвитку підприємства в умовах макроекономічної нестабільності. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 2(49). С. 174–179. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-27>
16. Ханенко А.В. Економічне обґрунтування ризиків інвестиційних проєктів як запорука успішного бізнес-планування в організаційному проєктуванні підприємництва в умовах війни та невизначеності. *Економічний вісник Донбасу*. 2025. № 3(81). С. 69–76. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2025-3\(81\)-69-76](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2025-3(81)-69-76)
17. Савельєв М.С. Стратегічне управління ризиками на малих та середніх підприємствах в кризових умовах: концептуальна модель. *Економіка: реалії часу*. Науковий журнал. 2024. № 2(72). С. 55–64. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11238219>
18. Носач Н.М. Теоретико-методичні засади управління ризиками в рамках впровадження систем моніторингу і контролінгу на агропідприємстві. *Актуальні проблеми інноваційної економіки та права*. 2024. № 5. С. 69–74. DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-5-14>
19. Полінкевич О.М., Волинець І.Г. Обґрунтування управлінських рішень та оцінювання ризиків: навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 363 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/items/2f0f1dc9-dad1-4c93-82b2-b8a0a655e4e8> (дата звернення: 06.05.2026).
20. Про схвалення Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках. *Розпорядження КМУ від 15 листопада*

2024 р. № 1163-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2024-p#Text>
(дата звернення: 05.05.2026).

21. Демченко Г.В. Стратегічне управління ризиками у глобальних ланцюгах постачання в умовах нестабільного середовища. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва : збірник наукових праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету*. 2024. № 2(33). С. 38–50. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/34851> (дата звернення: 07.05.2026).

22. Козловський Д.О. Антикризові виклики та стратегічні напрями адаптації аграрного бізнесу України в умовах економічної турбулентності. *Economic space*. 2025. № 199. С. 207–213. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.199.207-213>

23. Скрипник В.В. Інноваційний розвиток аграрних підприємств України: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2021. № 20. С. 19–24. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.20.2021.252585>

24. Аулін В.В., Голуб Д.В., Гриньків А.В., Лисенко С.В. Формування логістичних проектно-орієнтованих кластерів у регіональних ланцюгах постачань агропродукції. *Central Ukrainian Scientific Bulletin. Technical Sciences*. 2024. Issue 10(41). Part II. С. 214–227. DOI: [https://doi.org/10.32515/2664-262X.2024.10\(41\).2.214-227](https://doi.org/10.32515/2664-262X.2024.10(41).2.214-227)

25. Баланюк І.Ф., Кузьмін Т.Л. Розвиток земельних відносин у сільськогосподарських підприємствах: соціально-економічний аспект: монографія. Івано-Франківськ: НАІР, 2024. 218 с.